

Czy Kościół zmienił treść przykazań?

Niniejszy tekst stanowi fragment książki

Dlaczego ufam Kościołowi

Biblijny podręcznik obrony wiary

Więcej informacji na temat książki (na przykład spis treści) można znaleźć tu <http://analizy.biz/ksiazkiapologetyczne/>

Zapraszam też do lektury innej mojej książki

Kościół oskarżony

Odpowiedzi na ponad 200 zarzutów dotyczących historii Kościoła oraz dodatkowe rozdziały o Inkwizycji oraz o Kościele podczas II Wojny Światowej i Piusie XII

Więcej informacji na temat książki (na przykład spis treści) można znaleźć tu <http://analizy.biz/ksiazkiapologetyczne/>

Czy kościół zmienił treść przykazań?

1.1.1 Gdzie te zmiany?

Oskarżenie o „zmianę przykazań przez Kościół Katolicki” spotyka się dziś zaskakująco często. Autorzy sugerują, iż przynajmniej jedno z przykazań zostało usunięte, zaś pozostałe zostały „przenumerowane” po to, by zgadzała się ich liczba. Szczególnie chodzi tu o treść I i X przykazania. Ponieważ oskarżenie jest poważne, spróbujmy je zweryfikować:

1. BIBLIA

Aby sprawdzić zasadność zarzutów, otwórzmy którekolwiek z katolickich tłumaczeń Pisma świętego i zajrzyjmy do obu miejsc, w których zamieszczono Dekalog (Wj 20,1-17 oraz PwP 5,6-21). Czy tekst przykazań został w Biblii zafałszowany?

Oczywiście nie – katolickie wydania Biblii zawierają pełną i dokładną wersję Dekalogu.

2. KATECHIZM

Zajrzyjmy teraz do oficjalnej wykładni nauki Kościoła, jaką jest Katechizm. Dokładne omówienie przykazań zajmuje w nim cały dział (65 kanonów od 2084 do 2141). Oczywiście znajdujemy tam **pełen tekst** poleceń Boga (np. pierwsze przykazanie przytoczone jest w wersji „Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli. Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! Nie będziesz czynił żadnej rzeźby ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko, ani tego, co jest na ziemi nisko, ani tego, co jest w wodach pod ziemią! Nie będziesz oddawał im pokłonu i nie będziesz im służył (Wj 20, 2-5)”).

3. SKRÓT KATECHETYCZNY

Ktoś powie: no tak, rzeczywiście w katolickich tłumaczeniach Biblii znajdujemy pełną treść przykazań - dlaczego jednak dzieci uczą się na pamięć skróconej wersji? Dlaczego na przykład pierwsze przykazanie brzmi w wersji dla

dzieci „Nie będziesz miał cudzych bogów obok mnie?” podczas kiedy w Biblii czytamy:

„Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! Nie będziesz czynił żadnej rzeźby ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko, ani tego, co jest na ziemi nisko, ani tego, co jest w wodach pod ziemią! Nie będziesz oddawał im pokłonu i nie będziesz im służył (..)” /Wj 20,3-6/?

- a. Wyjaśnienie jest proste: uczymy dzieci na pamięć pewnej syntezy przykazań, czy raczej **popularnego skrótu pamięciowego**¹ (ów skrót wziął się z powstałych w XV wieku wyrażen przykazań Dekalogu w łatwych do zapamiętania przez dzieci formułach rymowanych).

Podobnie czynimy też zresztą odnośnie innych przykazań. Dla przykładu przykazanie czwarte w skrócie dla dzieci brzmi: „Czcij ojca swego i matkę swoją!” podczas gdy pełne brzmienie to „Czcij ojca twego i matkę swoją, abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, dał tobie.”/Wj 20,12/ lub wręcz „Czcij swego ojca i swoją matkę, jak ci nakazał Pan, Bóg twój, abyś długo żył i aby ci się dobrze powodziło na ziemi, którą ci daje Pan, Bóg twój.”/Pwp 5,16/

Na stronie 3 przedstawiono przykazania w brzmieniu z *Księgi Wyjścia*, *Księgi Powtórzonego Prawa* oraz popularnego skrótu dla dzieci „do zapamiętania”.

Jak widać, wersja „do zapamiętania” pomija wyjaśnienia także w pozostałych przykazaniach.

- b. Czy taki skrót jest dozwolony?

Przyjrzyjmy się scenie rozmowy Jezusa z człowiekiem który zapytał które przykazania ma zachowywać (Mt 19,18-19). Jezus nie tylko pomija milczeniem pierwsze 3 przykazania, ale także skraca IV przykazanie tak, jak jest to zrobione w książeczkach do nabożeństwa: „czcij ojca i matkę”.

Identycznie czyni w rozmowie z bogatym młodzieńcem (Łk 18,20 patrz też lub Mk 10,19).

---

¹ Ów skrót wziął się z powstałych w XV wieku wyrażen przykazań Dekalogu w rymowanych, łatwych do zapamiętania przez dzieci formułach rymowanych.

	TEKST „DLA DZIECI”	KSIĘGA WYJŚCIA 20,3-17	KSIĘGA POWTÓRZONEGO PRAWA 5,7-21
I	Nie będziesz miał bogów obcych przede mną	Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! Nie będziesz czynił żadnej rzeźby ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko, ani tego, co jest na ziemi nisko, ani tego, co jest w wodach pod ziemią! Nie będziesz oddawał im pokłonu i nie będziesz im służył, ponieważ Ja Pan, twój Bóg, jestem Bogiem zazdrosnym, który karze występki ojców na synach do trzeciego i czwartego pokolenia względem tych, którzy Mnie nienawidzą. Okazuję zaś łaskę aż do tysiącznego pokolenia tym, którzy Mnie miłują i przestrzegają moich przykazań.	Nie będziesz miał bogów innych oprócz Mnie. Nie uczynisz sobie posągu ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko albo na ziemi nisko, lub w wodzie poniżej ziemi. Nie będziesz oddawał im pokłonu ani służył. Bo Ja jestem Pan, Bóg twój, Bóg zazdrosny, karzący nieprawość ojców na synach w trzecim i w czwartym pokoleniu - tych, którzy Mnie nienawidzą, a który okazuje łaskę w tysiącnym pokoleniu tym, którzy Mnie miłują i strzegą moich przykazań.
II	Nie będziesz brał imienia Pana, Boga swego nadaremno	Nie będziesz wzywał imienia Pana, Boga twego, do czczych rzeczy, gdyż Pan nie pozostawi bezkarnie tego, który wzywa Jego imienia do czczych rzeczy	Nie będziesz brał imienia Pana, Boga twego, do czczych rzeczy, bo nie dozwoli Pan, by pozostał bezkarny ten, kto bierze Jego imię do czczych rzeczy.
III	Pamiętaj, abyś dzień święty święcił	Pamiętaj o dniu szabatu, aby go uświęcić. Sześć dni będziesz pracować i wykonywać wszystkie twe zajęcia. Dzień zaś siódmy jest szabatem ku czci Pana, Boga twego. Nie możesz przeto w dniu tym wykonywać żadnej pracy ani ty sam, ani syn twój, ani twoja córka, ani twój niewolnik, ani twoja niewolnica, ani twoje bydło, ani cudzoziemiec, który mieszka pośród twych bram. W sześciu dniach bowiem uczynił Pan niebo, ziemię, morze oraz wszystko, co jest w nich, w siódmym zaś dniu odpoczął. Dlatego pobłogosławił Pan dzień szabatu i uznał go za święty.	Będziesz zważał na szabat, aby go święcić, jak ci nakazał Pan, Bóg twój. Sześć dni będziesz pracował i wykonywał wszelką twą pracę, lecz w siódmym dniu jest szabat Pana, Boga twego. Nie będziesz wykonywał żadnej pracy ani ty, ani twój syn, ani twoja córka, ani twój sługa, ani twoja służąca, ani twój wół, ani twój osioł, ani żadne twoje zwierzę, ani obcy, który przebywa w twoich bramach; aby wypoczął twój niewolnik i twoja niewolnica, jak i ty. Pamiętaj, że byłeś niewolnikiem w ziemi egipskiej i wyprowadził cię stamtąd Pan, Bóg twój, ręką mocną i wyciągniętym ramieniem: przeto ci nakazał Pan, Bóg twój, strzec dnia szabatu.
IV	Czcij ojca swego i matkę swoją	Czcij ojca twego i matkę twoją, abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, da tobie.	Czcij swego ojca i swoją matkę, jak ci nakazał Pan, Bóg twój, abyś długo żył i aby ci się dobrze powodziło na ziemi, którą ci daje Pan, Bóg twój
V	Nie zabijaj	Nie będziesz zabijał.	Nie będziesz zabijał.

VI	Nie cudzołóż	Nie będziesz cudzołożył.	Nie będziesz cudzołożył.
VII	Nie kradnij	Nie będziesz kradł.	Nie będziesz kradł.
VIII	Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu	Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu kłamstwa jako świadek.	Jako świadek nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu kłamstwa.
IX	Nie pożądaj żony bliźniego swego	Nie będziesz pożądał domu bliźniego twego. Nie będziesz pożądał żony bliźniego twego, ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, ani jego wołu, ani jego osła, ani żadnej rzeczy, która należy do bliźniego twego.	Nie będziesz pożądał żony swojego bliźniego.
X	Ani żadnej rzeczy, która jego jest	Nie będziesz pragnął domu swojego bliźniego ani jego pola, ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, ani jego wołu, ani jego osła, ani żadnej rzeczy, która należy do twojego bliźniego.	Nie będziesz pragnął domu swojego bliźniego ani jego pola, ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, ani jego wołu, ani jego osła, ani żadnej rzeczy, która należy do twojego bliźniego.

Tabela 1 – Porównanie tekstów Dekalogów

1.1.2 Czy zmieniono układ przykazań?

Są wyznania protestanckie, których przedstawiciele twierdzą, iż nakaz „Nie będziesz miał bogów innych oprócz Mnie” stanowi I przykazanie, zaś słowa „Nie uczynisz sobie posągu ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko albo na ziemi nisko, lub w wodzie poniżej ziemi. Nie będziesz oddawał im pokłonu ani służył. Bo Ja jestem Pan, Bóg twój, Bóg zazdrosny, karzący nieprawość ojców na synach w trzecim i w czwartym pokoleniu - tych, którzy Mnie nienawidzą, a który okazuje łaskę w tysięcznym pokoleniu tym, którzy Mnie miłują i strzegą moich przykazań” to... przykazanie drugie.

Przyznam, że na gruncie Biblii jest tu pewien problem, bowiem **Pismo święte nie zawiera żadnej numeracji przykazań** (nie wspiera więc ani „katolickiego” ani „antykatolickiego” stanowiska w tej sprawie). Nie da się więc na jej podstawie ani potwierdzić ani zaprzeczyć takiemu zarzutowi.

Próba powoływania się na numerację wierszy jest także chybiona. Nie tylko dlatego iż numeracja wierszy nijak nie wspiera numeracji przykazań, ale także ponieważ wiersze w Biblii ponumerowano dopiero w roku... 1528 (uczynił to S.Pagnin w celu ułatwienia odwoływania się do treści Biblii)².

W istocie występują na temat numeracji następujące kanony:

- **Katolicki**, uznawany także przez luteran. Orygenes wspomina o nim pisząc o nakazach dotyczących czci innych bogów, wykonywania rzeźb i wizerunków że „cały ten tekst stanowi jedno przykazanie”/Przeciw Celsusowi/. Jeszcze wcześniej aluzję do takiego podziału czyni Klemens Aleksandryjski, który przykazanie o sabacie określa w *Kobiercach* jako „trzecie”.
- **Żydowski** - w kwestii podziału I przykazania zgodny z katolickim (a więc słowa o bogach cudzych i wizerunkach są w jednym przykazaniu), natomiast warto nadmienić że dla Narodu Wybranego (szczególnie dla Żydów palestyńskich) przykazania zaczynające się od słów „Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie!” było przykazaniem drugim. Za pierwsze uważali to, co dla nas stanowi prolog („Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej...”) - być może jest to związane z faktem iż w wersji Dekalogu z Księgi Powtórzonego Prawa zaczyna się on podobnie jak formuła wyznania wiary **Szema Izrael**³ („Słuchaj, Izraelu [...]”) z Pwt 6,3.
- **Hellenistyczny** - lansowany niegdyś w kręgach hellenistycznych przez dwu propagatorów judaizmu: Józefa Flawiusza i Filona z Aleksandrii, obecnie przyjęty przez kościół grecki i ewangelicki reformowany (a także przez niektóre nowe wyznania, np. Adwentystów).

Trzeba podkreślić, że podział ten po raz pierwszy pojawił się dopiero w czasach nowożytnych (właśnie u wspomnianego Filona z Aleksandrii) i nigdy nie uzyskał większego wsparcia ani u Żydów, ani u pierwszych chrześcijan.

Dodać tu trzeba, że dzisiejsze spory na temat numeracji nigdy przedtem nie były jakimś problemem - co więcej sam Dekalog nie zajmował specjalnego miejsca w katechezie - większe znaczenie zyskał dopiero w XIII wieku jako wygodny schemat do rachunku

² Dziś przyjmuje się zwykle podział wg Stephanusa z roku 1551 wprowadzony przez francuskiego wydawcę Roberta Etienne. Podział ten stał się jednak powszechny dopiero od XVII wieku.

Ciekawe, że system rozdziałów jest starszy i datuje się od wieku XIII.

Interesującym jest, że pochodzący z przełomu III i II wieku przed Chrystusem przekład grecki Starego Testamentu (*Septuaginta*) rozdziela teksty Wj 20,17 i Pwt 5,21 na dwa przykazania, tzn. "Nie pożądaj żony..." i osobno "Nie pożądaj domu..." – dokładnie tak jak „katolicki” układ *Dekalogu*.

³ Według Żydów, pierwsze i najważniejsze przykazanie brzmi w oryginale „SHMAA YISRAEL, YAH HOVEH ELOHEINU, YAH HOVEH ECHAD” co znaczy: „Słuchaj Izraelu, YAH jest naszym bogiem, YAH jest jeden”

sumienia⁴, zaś do katechizmu został wprowadzony na Soborze Trydenckim. Być może wynikało to z faktu, iż chrześcijaństwo oznaczało wyzwolenie się literalnej postaci Prawa

„On też sprawił, żeśmy mogli stać się sługami Nowego Przymierza nie litery, lecz Ducha; litera bowiem zabija, Duch zaś ożywia.” /2 Kor 3,6/

Podział „katolicki” znajduje potwierdzenie w pismach starochrześcijańskich. Oto przykłady:

„Pierwsze przykazanie Dekalogo oświadcza kategorycznie, że jeden jest tylko Bóg Wszechmogący, który wyprowadził lud z Egiptu poprzez pustynię do ziemi ojczystej, aby rozpoznawli, wedle swych możliwości, poprzez czyny Boże Jego potęgę oraz aby zaniechali czci dla wyobrażeń rzeczy stworzonych, a także aby całą nadzieję pokładali w prawdziwym Bogu.

Drugie przykazanie głosi, że nie należy przywoływać i przenosić wspaniałej potęgi Boga (a właściwie Jego Imienia) na to, co jest stworzone i nic nie wartę, na to, co uformowali tylko rzemieślnicy ludzcy, a zczym Ten, Który Jest, nie może być postawiony w jednym rzędzie, gdyż Ten, Który Jest, jest jedyny w nie mającej początku tożsamości z sobą.

Trzecie przykazanie głosi, że świat powstał z woli Boga i że On nam dał jako wytchnienie dzień siódmy ze względu na niedolę życia [...]

/"Kobierce" Klemens Aleksandryjski (ur.150)/

1.1.3 Ciekawostka – co Mojżesz miał na tablicach?

Sprawę numeracji dokumentnie gmatwa trzecie miejsce w którym przytoczono w Biblii Dekalog:

„I napisał na tablicach słowa przymierza - Dziesięć Słów.” /Wj 34,28b/.

Jak wiadomo, pierwsze tablice Dekalogu Mojżesz zniszczył na wieść o bałwochwalstwie ludu.

Co się działo potem? Oddajmy głos Biblii:

„Pan rzekł do Mojżesza: Wyciosaj sobie dwie tablice z kamienia podobne do pierwszych, a na tych tablicach wypisz znów słowa⁵, jakie były na pierwszych tablicach, które potłukłeś.” /Wj 34,1/.

I dalej przytoczone są owe słowa. Proszę na nie spojrzeć i spróbować skojarzyć z tradycyjnie znanymi przykazaniami. Mi się nie udało:

„Strzeż się zawierania przymierza z mieszkańcami kraju, do którego idziesz, aby się nie stali siđłem pośród was. Natomiast zburzcie ich ołtarze, skruszcie czczone przez nich stele i wyrąbcie aszery.

Nie będziesz oddawał pokłonu bogu obcemu, bo Pan ma na imię Zazdrosny: jest Bogiem zazdrosnym. Nie będziesz zawierał przymierzy z mieszkańcami tego kraju, aby, gdy będą uprawiać nierząd z bogami obcymi i składać ofiary bogom swoim, nie zaprosili cię do spożywania z ich ofiary. A także nie możesz brać ich córek za żony dla swych synów, aby

⁴ Wiązało się to prawdopodobnie z wprowadzeniem przez Sobór Laterański IV (1215) obowiązku przystępowania do Sakramentu Pokuty przynajmniej raz w roku

⁵ W innych tłumaczeniach słowa na tablicach sporządzonych przez Mojżesza wypisuje Bóg

one, uprawiając nierząd z obcymi bogami, nie przywiodły twoich synów do nierządu z bogami obcymi.

    Nie uczynisz sobie bogów ulanych z metalu.

    Zachowaj święto Przaśników; przez siedem dni będziesz jadł chleby przaśne, jak to ci poleciłem. A uczynisz to w czasie oznaczonym, czyli w miesiącu Abib, gdyż wtedy wyszedłeś z Egiptu.

    Wszystko pierwородne do Mnie należy, a także pierwородny samiec z bydła, wołów i owiec. Pierwородnego zaś osła wykupisz głową owcy, a jeślibyś nie wykupił, złamiesz mu kark. Wykupisz też pierwородnego syna swego, i nie wolno się ukazać przede Mną z pustymi rękami.

    Sześć dni pracować będziesz, a w dniu siódmym odpoczywaj tak w czasie orki, jak w czasie żniwa. Będziesz obchodził święto Tygodni, pierwocin, żniwa pszenicy i święto Zbiorów przy końcu roku.

    Trzy razy w roku ukążą się wszyscy twoi mężczyźni przed obliczem Pana, Boga Izraela. Ja bowiem wypędzę narody sprzed ciebie i rozszerzę twoje granice, i nikt nie będzie napadał na twój kraj, gdy ty trzy razy w roku pójdiesz, aby pokazać się przed obliczem Pana, Boga twego.

    Krwi moich ofiar nie powinieneś składać razem z kwaszonym chlebem, i nic z ofiary paschalnej nie powinno pozostać na drugi dzień.

    Najlepsze z pierwocin ziemi twojej winiенеś przynieść do domu Pana, twego Boga.

    Nie będziesz gotował koźłęcia w mleku jego matki.

Pan rzekł do Mojżesza: Zapisz sobie te słowa, gdyż na podstawie tych słów zawarłem przymierze z tobą i z Izraelem. I był tam Mojżesz u Pana czterdzieści dni i czterdzieści nocy, i nie jadł chleba, i nie pił wody. I napisał na tablicach słowa przymierza - **Dziesięć Słów.**”/Wj 34,12-28/

    Myślę, że spory o numerację po przeczytaniu Exodus 34 tracą całkowicie rację bytu... No dobrze, udowodniliśmy już, że nie może być mowy usuwaniu czy fałszowaniu przykazań. Czy jednak przykazania nie są łamane? Zapraszam do wspólnego rozważenia dwu najczęstszych zarzutów: sprawy wizerunków i święcenia szabat.